

Ritual Reenactment in Rosh Hashana: Becoming a Mother

Rabbanit Leah Sarna | Drisha Institute for Jewish Education | כ"ז אלול התש"פ

1. Bamidbar 11:11-12

And Moses said to the LORD, "Why have You dealt ill with Your servant, and why have I not enjoyed Your favor, that You have laid the burden of all this people upon me?

Did I conceive all this people, did I bear them, that You should say to me, 'Carry them in your bosom as a nurse carries an infant,' to the land that You have promised on oath to their fathers?

2. Vayikra Rabba 20:2

He took Isaac his son and led him up hill and down dale, and took him up one of the mountains, built an altar, arranged wood and prepared the sacrificial array. He took the knife to slaughter him, and had an angel not called out to him from heaven, he would have been slaughtered already. Know that it is so, for Isaac returned to his mother, and she said to him, 'Where have you been, my son?' He said to her, 'My father took me and led me up hill and down dale ...' She said, 'Woe to the son of a woman drunk [with grief]! If it were not for the angel, you would have been slaughtered already?!' and he answered, 'Yes.' Thereupon she screamed out six cries, corresponding to the six [shofar] blasts. They said: no sooner had she done so, than she died.

3. Haftara for Rosh Hashana Day One

I Samuel 1:9-19, 1:25-2:1

After they had eaten and drunk at Shiloh, Hannah rose.—The priest Eli was sitting on the seat near the doorpost of the temple of the LORD.— In her wretchedness, she prayed to the LORD, weeping all the while. And she made this vow: "O LORD of Hosts, if You will look upon the suffering of Your maidservant and will remember me and not forget Your maidservant, and if You will grant Your maidservant a male child, I will dedicate him to the LORD for all the days of his life; and no razor shall ever touch his head." As she kept on praying before the LORD, Eli watched her mouth. Now Hannah was praying in her heart; only her lips moved, but her voice could not be heard. So Eli thought she was drunk.

Eli said to her, "How long will you make a drunken spectacle of yourself? Sober up!" And Hannah replied, "Oh no, my lord! I am a very unhappy woman. I have drunk no wine or other strong drink, but I have been pouring out my heart to the LORD. Do not take your maidservant for a

במדבר יא:יא-יב

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־ה' לָמָּה הִרְעִיתָ לַעֲבָדְךָ וְלָמָּה לֹא־מָצִיתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ לְשׂוּם אֶת־מִשְׁאָל כָּל־הָעָם הַזֶּה עָלַי: הֲאֵנֹכִי הִרִיתִי אֶת כָּל־הָעָם הַזֶּה אִם־אֵנֹכִי יִלְדִתִּיהוּ כִּי־תֹאמַר אֵלַי שְׂאֵהוּ בְּחִיקְךָ כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאָמִן אֶת־הַיֶּלֶק עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתָּיו:

ויקרא רבה כ:ב

נָטַל אֶת יָצֶחֶק בְּנוֹ וְהִעֲלֵהוּ הָרִים וְהוֹרִידוּ גְבֻעוֹת, הִעֲלֵהוּ עַל אֶחָד מִן הָהָרִים וּבְנָה מִזְבֵּחַ וְסָדַר עֲצִים וְעָרַךְ מַעְרְכָה וְנָטַל אֶת הַסַּפִּין לְשַׁחֲטוֹ, וְאֵלּוּלֵי שְׁקָרָאוּ מִלֶּאֱךָ מִן הַשָּׁמַיִם כָּבַר הִיָּה נִשְׁחַט. תִּדְעֵ שָׁפֵן, שְׁחָזַר יָצֶחֶק אֶצֶל אִמּוֹ, וְאָמְרָה לוֹ אֵן הִיִּית בְּרִי, אָמַר לָהּ נָטַלְנִי אָבִי וְהִעֲלֵנִי הָרִים וְהוֹרִידְנִי גְבֻעוֹת וְכו', אָמְרָה וַיֵּלַע בְּרִי דְרִיבֵיךָ, אֵלּוּלֵי הַמִּלֶּאֱךָ כָּבַר הִיִּית שְׁחֹט, אָמַר לָהּ אֵין. בְּאוֹתָה שְׁעָה צֹחָה שְׁשָׁה קוֹלוֹת כְּנֶגֶד שְׁשָׁה תְּקִיעוֹת, אָמְרוּ לֹא הִסְפִּיקָה אֶת הַדְּבָר עַד שְׁמִתָּה

שמואל א א:ט-יט, א:כה-ב:א

וַתִּקֶּם חַנָּה אַחֲרַי אֶכְלָה בְּשִׁלָּה וְאַחֲרַי שָׁתָה וְעָלִי הַכֹּהֵן יָשֵׁב עַל־הַכֹּפֶאֵל עַל־מִזְבֵּחַ הַיָּכֵל ה': וְהָיָה מִרְתַּגֵּשׁ וְתִתְפַּלֵּל עֲלֵיהָ וּבְכָה תְּבַכֶּה: וַתִּדְרֹךְ וַתֹּאמֶר ה' צְבָאוֹת אִם־רָאָה תְּרַאֶה אֶבְעִי אֲמַתְךָ וְזָכַרְתָּנִי וְלֹא־תִשְׁכַּח אֶת־אֲמַתְךָ וְנִתְּתָה לְאֲמַתְךָ זָרַע אֲנָשִׁים וְנִתְּתִיו לָהּ כָּל־יְמֵי חַיֶּיהָ וּמוֹרָה לֹא־יֵעָלֶה עַל־רֹאשׁוֹ: וְהָיָה כִּי הִרְבֵּתָה לְהִתְפַּלֵּל לְפָנָי ה' וְעָלִי שָׁמַר אֶת־פִּיָּהּ: וְחַנָּה הָיָה מִדְּבָרָתָה עַל־לִבָּהּ רַק שְׁפִתֶיהָ נִעְלוֹת וְקוֹלָהּ לֹא יִשְׁמַע וַיַּחְשְׁבֶהָ עָלִי לְשִׁפְרָה: וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ עָלִי עַד־מִתִּי תִשְׁתַּכְרִין הַסִּירִי אֶת־יְיָ מִעֲלֶיךָ: וַתַּעַן חַנָּה וַתֹּאמֶר לֹא אֲדֹנָי אֲשֶׁה קִשְׁת־רוּחַ אֲנִי וַיִּין וְשָׁכַר לֹא שִׁתִּיתִי וְאֶשְׁפָּךְ אֶת־נַפְשִׁי לְפָנָי ה': אֵל־תִּתֵּן אֶת־אֲמַתְךָ לְפָנָי בַּת־בְּלִיעַל כִּי־מִלֵּב שִׁחִי וְכַעֲסִי דִבַּרְתִּי עַד־הַנְּהָ: וַיַּעַן עָלִי וַיֹּאמֶר לָכֵי לְשָׁלוֹם וְאֵלֶיךָ יִשְׂרָאֵל יִתֵּן אֶת־שְׁלֹתְךָ אֲשֶׁר שָׁאַלְתָּ מֵעַמּוֹ: וַתֹּאמֶר תִּמְצָא שְׁפֹחֶתְךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וְתִלְךָ הָאִשָּׁה לְדָרְכָהּ וְתֹאכַל וּפְגִיהָ לֹא־

worthless woman; I have only been speaking all this time out of my great anguish and distress.” “Then go in peace,” said Eli, “and may the God of Israel grant you what you have asked of Him.” She answered, “You are most kind to your handmaid.” So the woman left, and she ate, and was no longer downcast. Early next morning they bowed low before the LORD, and they went back home to Ramah. Elkanah knew his wife Hannah and the LORD remembered her.

...
After slaughtering the bull, they brought the boy to Eli. She said, “Please, my lord! As you live, my lord, I am the woman who stood here beside you and prayed to the LORD. It was this boy I prayed for; and the LORD has granted me what I asked of Him. I, in turn, hereby lend him to the LORD. For as long as he lives he is lent to the LORD.” And they bowed low there before the LORD. And Hannah prayed...

הי־לָהּ עוֹד: וַיִּשְׁכְּמוּ בַבֹּקֶר וַיִּשְׁתַּחוּוּ לַפָּנִי הַיְשָׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּיתֵם הַרְמֵתָה וַיִּדַע אֶלְקָנָה אֶת־חֲגִגָּה אֲשֶׁר־לָהּ וַיִּזְכְּרָהּ ה':

...
וַיִּשְׁחֹטוּ אֶת־הַפֶּזֶר וַיָּבִיאוּ אֶת־הַנֶּגַעַר אֶל־עָלִי: וַתֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי חַי נְפֹשְׁךָ אֲדֹנָי אֲנִי הָאִשָּׁה הַנֹּצֵבֶת עִמָּכָה בָּזָה לְהַתְּפַלֵּל אֶל־ה': אֶל־הַנֶּגַעַר הַזֶּה הַתְּפַלֵּלְתִּי וַיִּתֵּן ה' לִי אֶת־שְׂאֵלְתִי אֲשֶׁר שְׂאֵלְתִי מֵעַמּוּז: וְגַם אֲנֹכִי הִשְׂאֵלְתִּיהוּ לָהּ כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר הָיָה הוּא שְׂאוֹל לָהּ וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁם לָהּ: וַתִּתְּפַלֵּל חֲנָה וַתֹּאמֶר...

4. Haftara for Rosh Hashana Day Two

Jeremiah 31:15-17

Thus said the LORD: A cry is heard in Ramah— Wailing, bitter weeping— Rachel weeping for her children. She refuses to be comforted For her children, who are gone. Thus said the LORD: Restrain your voice from weeping, Your eyes from shedding tears; For there is a reward for your labor —declares the LORD: They shall return from the enemy's land. And there is hope for your future —declares the LORD: Your children shall return to their country.

ירמיהו לא:טו-יז

כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרִמָּה נִשְׁמַע נְהִי בְּכִי תִמְרוּלִים רָחֵל מִבְּכָה עַל־בְּנֵיהָ מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל־בְּנֵיהָ כִּי אֵינָנּוּ: (ס) כֹּה אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלְךָ מִבְּכִי וְעֵינַיִךְ מִדְּמִעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לְפָעֻלְתֶּךָ נְאֻם־ה' וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב: וַיִּשְׁתַּקְּוּהָ לְאַחֲרֵיתֶךָ נְאֻם־ה' וְשָׁבוּ בְנֵיהֶם לְגִבּוֹלָם: (ס)

5. Bava Metzia 59a

Rav says: A person must always be careful about mistreatment of his wife. Since her tear is easily elicited, punishment for her mistreatment is immediate. Rabbi Elazar says: Since the day the Temple was destroyed the gates of prayer were locked, and prayer is not accepted as it once was, as it is stated in lament of the Temple's destruction: "Though I plead and call out, He shuts out my prayer" (Lamentations 3:8). Yet, despite the fact that the gates of prayer were locked with the destruction of the Temple, the gates of tears were not locked, and one who cries before God may rest assured that his prayers will be answered, as it is stated: "Hear my prayer, Lord, and give ear to my pleading, keep not silence at my tears" (Psalms 39:13).

בבא מציעא נט.

אמר רב לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה. א"ר אלעזר מיום שנחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה שנאמר (איכה ג, ח) גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי ואע"פ ששערי תפלה ננעלו שערי דמעות לא ננעלו שנאמר (תהלים לט, יג) שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש.

6. Rosh Hashana 11a

ראש השנה יא.

It was taught in the *baraita*: **On Rosh HaShana, Sarah, Rachel, and Hannah were revisited** by God and conceived children. The Gemara asks: **From where do we** derive this? **Rabbi Elazar said:** This is derived by means of a verbal analogy between one instance of the term **revisiting** [*pekida*] and another instance of the term **revisiting**, and by means of a verbal analogy between one instance of the term **remembering** [*zekhira*] and another instance of the word **remembering**. **It is written about Rachel: "And God remembered Rachel"** (Genesis 30:22), **and it is written about Hannah: "And the Lord remembered her"** (I Samuel 1:19). **And** the meaning of these instances of the term **remembering** is derived from another instance of the term **remembering, with regard to Rosh HaShana, as it is written: "A solemn rest, memorial proclaimed with the blast of a shofar"** (Leviticus 23:24). From here it is derived that Rachel and Hannah were remembered by God on Rosh HaShana. And the meaning of one instance of the term **revisiting** is derived from another instance of the term **revisiting**. It is written about Hannah: "And the Lord revisited Hannah" (I Samuel 2:21), and it is written about Sarah: "And the Lord revisited Sarah" (Genesis 21:1). From here it is derived that just as Hannah was revisited on Rosh HaShana, so too, Sarah was revisited on Rosh HaShana.

בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה מנלן א"ר אלעזר אתיא פקידה פקידה אתיא זכירה זכירה כתיב ברחל (בראשית ל, כב) ויזכור אלהים את רחל וכתוב בחנה (שמואל א א, יט) ויזכרה ה' ואתיא זכירה זכירה מראש השנה דכתיב (ויקרא כג, כד) שבתון זכרון תרועה פקידה פקידה כתיב בחנה (שמואל א ב, כא) כי פקד ה' את חנה וכתוב בשרה (בראשית כא, א) וה' פקד את שרה

7. Rosh Hashana 33b

MISHNA: The order of the blasts is three sets of three blasts each, which are: *Tekia*, *terua*, and *tekia*. The length of a *tekia* is equal to the length of three *teruot*, and the length of a *terua* is equal to the length of three whimpers...

GEMARA: ...The mishna continues. The length of a *terua* is equal to the length of three whimpers. The Gemara asks: **Isn't it taught** in a *baraita* that the length of a *terua* is equal to the length of three *shevarim*, i.e., broken blasts, which presumably are longer than whimpers?

ראש השנה לג: מתני' סדר תקיעות שלש שלש שלש שלש שיעור תקיעה כשלש תרועות שיעור תרועה כשלש יבבות... גמ'... שיעור תרועה כג' יבבות: והתניא שיעור תרועה כשלשה שברים? אמר אביי בהא ודאי פליגי דכתיב (במדבר כט, א) יום תרועה יהיה לכם ומתרגמין יום יבבא יהא לכון וכתוב באימיה דסיסרא (שופטים ה, כח) בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא מר סבר גנוחי גנח ומר סבר ילולי יליל

8. Shoftim 5:1, 24-31

On that day Deborah and Barak son of Abinoam sang:...

Most blessed of women be Jael, Wife of Heber the Kenite, Most blessed of women in tents. He asked for water, she offered milk; In a princely bowl she brought him curds. Her [left] hand reached for the tent pin, Her right for the workmen's hammer. She struck Sisera, crushed his head, Smashed and pierced his temple. At her feet he sank, lay outstretched, At her feet he sank, lay still; Where he sank, there he lay—destroyed.

שופטים ה:א, כד-לא ותשר דבורה וברק בן-אבינעם ג'יום ההוא לאמר:... תברך מנשים יעל אשת חֶבֶר הקיני מנשים באהל תברך: מים שאל חלב נתנה בספל אדירים הקריבה חמאה: ידה ליתד תשלחנה וימינה להלמות עמלים והלמה סיסרא מחקה ראשו ומחקה וחלפה רקתו: ג'ין רגליה כרע נפל שכב ג'ין רגליה כרע נפל באשר כרע שם נפל שדוד: בעד החלון נשקפה ותיבב אם

Through the window peered Sisera's mother, Behind the lattice she whined: "Why is his chariot so long in coming? Why so late the clatter of his wheels?" The wisest of her ladies give answer; She, too, replies to herself: "They must be dividing the spoil they have found: A damsel or two for each man, Spoil of dyed cloths for Sisera, Spoil of embroidered cloths, A couple of embroidered cloths Round every neck as spoil." So may all Your enemies perish, O LORD! But may His friends be as the sun rising in might! And the land was tranquil forty years.

סיסרא בעד האשנב מדוע בַּשֵּׁשׁ רֶכֶבָּא לְבֹא מְדוּעַ אַחֲרָיו פְּעַמֵי מִרְכָבוֹתָיו: חֲכָמוֹת שְׂרוּתִיהָ תַעֲנִינָה אֶפְרָה־יָא תַשִּׁיב אֶמְרֶיהָ לָהּ: הֲלֹא יִמָּצְאוּ יַחֲלָקוּ שְׁלָל רַחֵם רַחֲמֵיִם לְרֹאשׁ גָּבֵר שְׁלָל צָבָעִים לְסִיסְרָא שְׁלָל צָבָעִים רַקְמָה צָבַע רַקְמָתִים לְצֹאֲרֵי שְׁלָל: כֵּן יֵאבְדוּ כָל-אֹיְבֵיךָ יְהוָה וְאֶהְיֶה כְצֶאֱת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ וְתִשְׁקֹט הָאָרֶץ אַרְבַּעִים שָׁנָה: (פ)

9. Aruch as quoted in the Tosfot RH 33b "Shiur" (Rabbi Nathan ben Jehiel 1035-1106, Rome)

As explained in the Aruch:...those who are strict and do 30 blasts when sitting and thirty blasts in the silent amidah and thirty blasts in the order corresponding to the hundred cries that the mother of Sisra cried and those last ten are at the end of the service.

ערוך מצוטט בתוספות ר"ה לג: "שיעור" שפ"י בערך ... דהלין דמחמרי [ועבדי] שלשים כדיתבין ושלשים בלחש ושלשים על הסדר כנגד מאה פעיות דפעיא אימיה דסיסרא ואלין [עשרה] אינון כשגומרין כל התפלה

10. Sefer HaManhig Hilchot Rosh Hashana 322-323 (R. Abraham ben R. Nathan 1155-1215 Provence but wandered in Spain/France/Germany)

And I heard that in the countries of Bavel they blow 100 blasts and that is what is written in the Aruch corresponding to the hundred cries that the mother of Sisra cried. And I found a hint of a reason in the Midrash on Parshat Emor (Tanchuma, 11) which says, "Behold (hen), you are nothing (me'ayin), and your work is naught (me'afa'); an abomination shall He choose among you." "Behold, you are nothing," full of nothing, from a putrid liquid. "Naught (me'afa)"; from the hundred screams (meah puot), that a woman screams when she sits on the birthing chair, ninety-nine are for death and [only] one is for life." And we must explain that it means when she cried with the suffering of a woman in childbirth, they came to her like a woman sitting on the birthing stool, and like a woman in childbirth she cried.

ספר המנהיג עמוד שכב-שכג ושמעתי כי במדינת בבל עושין מאה קולות, וכן כתו' בערוך בערך [ערב] כנגד מאה פעיות דפעיא אימיה דסיסרא... ומצא' סמך לדבר [בילמדנו] בפ' אמור אל הכהנים, זהו שאמ' הכתו' הן אתם מאיין ופעולתכם מאפע תועבה יבחר בהם, הן אתם מאיין מליחה סרוחה, ופעולכם מאפע, ממאה פעיות שהאשה פועה בלידתה צ"ט למיתה ואחת לחיים, וצריך לפרש שרוצה לומר (כשנתיישרה) [כשנתיישרה] בחבלי יולדה באו לה כאשה היושבת על המשבר, וכיולדה פועתה ונבעתה, ושלום. אב"ן הירחי.

11. Meshech Chochma Vayikra 23:24 (R. Meir Simha ben R. Shimshon Kelonimos HaKohen 1843-1926, Dvinsk)

This hints to the 100 blasts that we blow on Rosh Hashana, based on the Midrash which says that a woman cries 100 cries on the birthing stool, 99 for death and one for life. "Hayom Harat Olam" and the whole world sits on the birthing stool, if for kindness if for stick, and we blow 100 blasts.

משך חכמה ויקרא פרק כג:כד רמז למאה קולות שתוקעים בראש השנה... אמר ליה, מאה פעיות האשה פועה כשהיא יושבת על המשבר, צ"ט למיתה ואחת לחיים. "והיום הרת עולם", ותבל ומלואה כיושבת על משבר, אם לחסד או לשבט, תוקעים מאה קולות.

12. Brachot 3a

It was taught in a *baraita* that **Rabbi Yosei said: I was once walking along the road when I entered the ruins** of an old, abandoned building **among the ruins of Jerusalem** in order to pray. I noticed that **Elijah, of blessed memory, came and guarded the entrance for me and waited at the entrance until I finished my prayer....**

Elijah said to me: **What voice did you hear in that ruin?**

I responded: **I heard a Heavenly voice cooing like a dove and saying: Woe to the children, due to whose sins I destroyed My house, burned My Temple, and exiled them among the nations.**

And Elijah said to me: **By your life and by your head, not only did that voice cry out in that moment, but it cries out three times each and every day. Moreover,** any time that God's greatness is evoked, such as **when Israel enters synagogues and study halls and answers May His great name be blessed, the Holy One, Blessed be He, shakes His head and says: Happy is the king who is thus praised in his house.** When the Temple stood, this praise was recited there, but now: **How great is the pain of the father who exiled his children, and woe to the children who were exiled from their father's table,** as their pain only adds to that of their father.

ברכות ג.

תניא, אמר רבי יוסי: פעם אחת הייתי מהלך בדרך ונכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל. בא אליהו זכור לטוב ושמר לי על הפתח, (והמתין לי) עד שסיימתי תפילתי... ואמר לי: בני, מה קול שמעת בחורבה זו? ואמרתי לו: שמעתי בת קול שמנהמת פיונה ואומרת: "אוי לבנים שבעונוניהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין האומות". ואמר לי: סיף וסיף ראשך, לא שעה זו בלבד אומרת קה, אלא בכל יום ויום, שלש פעמים אומרת קה. ולא זו בלבד אלא, בשעה שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין "יהא שמיה הגדול מבורך", הקדוש ברוך הוא מנענע ראשו, ואומר: אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו קה, מה לו לאב שהגלה את בניו, ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם.